

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС УПОВНОВАЖЕНИХ ПІДРОЗДІЛІВ
(ПОСАДОВИХ ОСІБ) З ПИТАНЬ КОМПЛАЄНСУ****ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS OF AUTHORIZED UNITS (OFFICIALS)
FOR COMPLIANCE ISSUES**

У статті здійснено комплексне адміністративно-правове дослідження статусу уповноважених підрозділів та посадових осіб з питань комплаєнсу в системі органів виконавчої влади. Актуальність обраної проблематики зумовлена тим, що в умовах модернізації публічного управління, посилення вимог до добросовісності державної служби, запобігання корупції, прозорості управлінських процедур і підзвітності органів влади саме комплаєнс поступово набуває значення одного з ключових інструментів забезпечення законності в адміністративно-правовій сфері. У межах дослідження розкрито теоретико-правову природу адміністративно-правового статусу уповноважених підрозділів і посадових осіб з питань комплаєнсу. Доведено, що такий статус має багаторівневий характер і охоплює організаційний, компетенційний, гарантійний, превентивний, контрольний, координаційний та комунікаційний елементи. У статті проаналізовано роль Національного агентства з питань запобігання корупції як центрального суб'єкта методологічного, нормативного, координаційного та гарантійного забезпечення функціонування публічного комплаєнсу. Обґрунтовано, що НАЗК не є уповноваженим підрозділом окремого органу виконавчої влади, однак саме його адміністративно-правовий статус має системоутворююче значення для всієї превентивної антикорупційної структури. НАЗК формує єдині стандарти комплаєнс-діяльності, затверджує типові положення, координує роботу уповноважених підрозділів, аналізує ефективність їх функціонування, забезпечує методичний супровід, бере участь у формуванні державної антикорупційної політики та виступає важливою зовнішньою гарантією функціональної незалежності уповноважених суб'єктів. Значну увагу приділено адміністративно-правовому статусу уповноваженого підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції як базового внутрішнього суб'єкта комплаєнсу в органах виконавчої влади. Особливо охарактеризовано адміністративно-правовий статус керівника уповноваженого підрозділу, через якого персоналізується функціональна незалежність, професійна відповідальність і зовнішня комунікація відповідного комплаєнс-суб'єкта. Зокрема, проаналізовано роль уповноваженої особи у сфері публічних закупівель, яка забезпечує процедурну законність закупівельної діяльності, але не піднімає антикорупційний підрозділ. Крім того, у статті розкрито значення галузевого, зокрема податкового комплаєнсу, який демонструє поступове розширення комплаєнс-підходу за межі суто антикорупційної проблематики.

Ключові слова: адміністративно-правовий статус, комплаєнс, органи виконавчої влади, уповноважений підрозділ, уповноважена особа, НАЗК, запобігання корупції, публічне управління.

The article carries out a comprehensive administrative and legal study of the status of authorized units and officials on compliance issues in the system of executive authorities. The relevance of the selected issues is due to the fact that in the conditions of modernization of public administration, increased requirements for the integrity of the civil service, prevention of corruption, transparency of management procedures and accountability of

authorities, compliance is gradually gaining importance as one of the key instruments for ensuring legality in the administrative and legal sphere. The study reveals the theoretical and legal nature of the administrative and legal status of authorized units and officials on compliance issues. It is proven that such status is multi-level and includes organizational, competence, guarantee, preventive, control, coordination and communication elements. The article analyzes the role of the National Agency for the Prevention of Corruption as the central subject of methodological, regulatory, coordination and guarantee support for the functioning of public compliance. It is substantiated that the NACP is not an authorized unit of a separate executive body, however, its administrative and legal status is of systemic importance for the entire preventive anti-corruption structure. The NACP forms uniform standards of compliance activities, approves standard provisions, coordinates the work of authorized units, analyzes the effectiveness of their functioning, provides methodological support, participates in the formation of state anti-corruption policy and acts as an important external guarantee of the functional independence of authorized entities. Considerable attention is paid to the administrative and legal status of the authorized unit on issues of preventing and detecting corruption as a basic internal subject of compliance in executive bodies. The administrative and legal status of the head of the authorized unit is separately characterized, through which the functional independence, professional responsibility and external communication of the relevant compliance entity are personified. In particular, the role of the authorized person in the field of public procurement, which ensures the procedural legality of procurement activities, but does not replace the anti-corruption unit, is analyzed. In addition, the article reveals the importance of sectoral, in particular tax compliance, which demonstrates the gradual expansion of the compliance approach beyond purely anti-corruption issues.

Key words: *administrative and legal status, compliance, executive authorities, authorized unit, authorized person, NACP, corruption prevention, public administration.*

Постановка проблеми. Формування належної системи комплаєнсу в діяльності органів виконавчої влади є одним із ключових напрямів модернізації адміністративно-правового механізму забезпечення законності, доброчесності, прозорості та підзвітності публічного управління. У сучасному розумінні комплаєнс у сфері публічної адміністрації охоплює систему організаційно-правових, превентивних, контрольних, консультативних, аналітичних та координаційних заходів, спрямованих на виявлення, оцінювання, мінімізацію та усунення правових ризиків у діяльності органів державної влади, їх територіальних органів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери їх управління.

Центральною юридичною конструкцією, через яку інституціоналізується публічно-правовий комплаєнс, є уповноважений підрозділ або уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції. Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» такі підрозділи або посадові особи утворюються чи визначаються для організації та здійснення заходів із запобігання і виявлення корупції у визначених законом суб'єктах публічного сектору. Наведений нормативно-правовий акт прямо встановлює коло органів та організацій, у яких створюються або визначаються такі суб'єкти, закріплює їх підконтрольність керівникові відповідного органу, гарантії функціональної незалежності, основні завдання та напрями діяльності, а також особливий порядок погодження звільнення керівників таких підрозділів або уповноважених осіб у визначених випадках [1]. НАЗК, своєю чергою, затверджує Типове положення про уповноважений підрозділ (уповноважену особу), визначає їх мінімальну штатну чисельність, координує та аналізує ефективність їх діяльності [2].

Адміністративно-правовий статус уповноважених підрозділів / посадових осіб з питань комплаєнсу має складну, багаторівневу природу. Він поєднує елементи внутрішньоорганізаційної компетенції, превентивного адміністративного контролю, службово-правової відповідальності, методичного супроводу, антикорупційного моніторингу, управління ризиками, захисту викривачів, забезпечення етичної поведінки та взаємодії з Національним агентством з питань запобігання корупції, правоохоронними органами, керівництвом відповідного органу, структурними підрозділами, територіальними органами та підпорядкованими юридичними особами.

Стан дослідження. Тією чи іншою мірою проблематика адміністративно-правового статусу уповноважених підрозділів (посадових осіб) з питань комплаєнсу була предметом наукового дослідження наступних вчених: Ю. П. Битяк, К. Л. Бугайчук, В. М. Гарашук, Н.В. Гришина,

Є. В. Додін, О. Ю. Дрозд, С. В. Ківалов, М. П. Климчук, Т. О. Коломоєць, О. Р. Мулик, Ю. Є. Полянський, К. В. Ростовська, С. Г. Стеценко, П. В. Цимбал, С. О. Шатрава та інші. У працях зазначених науковців розкрито загальні засади адміністративно-правового статусу суб'єктів публічної адміністрації, проблеми державного контролю, запобігання корупції, службової етики, конфлікту інтересів, внутрішнього аудиту та забезпечення законності в діяльності органів виконавчої влади. Однак, незважаючи на наявність значного теоретичного підґрунтя, питання саме адміністративно-правового статусу уповноважених підрозділів (посадових осіб) з питань комплаєнсу в органах виконавчої влади досі не отримало комплексного й системного дослідження, що й обумовлює актуальність нашої проблематики.

Метою статті є аналіз специфіки адміністративно-правового статусу уповноважених підрозділів (посадових осіб) з питань комплаєнсу.

Виклад основного матеріалу. Особливість досліджуваного адміністративно-правового статусу полягає в тому, що уповноважений підрозділ або посадова особа не є класичним контролюючим органом у зовнішньо-владному розумінні, оскільки вони не здійснюють адміністративного примусу щодо невизначеного кола приватних осіб, не приймають індивідуальних владних рішень щодо притягнення до юридичної відповідальності та не піднімають правоохоронні органи. Їхня правова природа полягає в тому, що вони є внутрішніми суб'єктами превентивного забезпечення законності, які шляхом аналітичної, консультативної, моніторингової, методичної, організаційної та інформаційної діяльності попереджають порушення антикорупційного законодавства, мінімізують корупційні ризики, забезпечують дотримання етичних стандартів, організують функціонування каналів повідомлення про порушення та сприяють формуванню інституційної культури доброчесності.

Національне агентство з питань запобігання корупції не є уповноваженим підрозділом конкретного органу виконавчої влади, його адміністративно-правовий статус має фундаментальне значення для розуміння всієї системи комплаєнсу в публічному секторі. Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» Національне агентство з питань запобігання корупції є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику [1]. Відповідна законодавча конструкція відрізняє НАЗК від звичайних органів виконавчої влади, оскільки воно формує методологічну, нормативну, координаційну й контрольну основу функціонування всієї превентивної антикорупційної інфраструктури.

Компетенція НАЗК у сфері комплаєнсу охоплює аналіз стану запобігання та протидії корупції, розроблення проєктів Антикорупційної стратегії і державної антикорупційної програми, формування антикорупційної політики, моніторинг додержання законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, координацію роботи з управління корупційними ризиками, методичну допомогу, контроль і перевірку декларацій, адміністрування відповідних реєстрів та порталів, координацію й аналіз ефективності діяльності уповноважених підрозділів, погодження антикорупційних програм, а також організацію роботи з викривачами [1].

Адміністративно-правовий статус НАЗК у цій сфері має декілька характерних ознак: 1) НАЗК є нормативно-методологічним центром комплаєнс-системи, оскільки затверджує типові положення, методології управління корупційними ризиками, правила функціонування окремих антикорупційних процедур та надає роз'яснення; 2) НАЗК є координаційним центром, адже забезпечує узгодженість діяльності уповноважених підрозділів у різних органах публічної адміністрації; 3) НАЗК виконує гарантійну функцію, оскільки погодження звільнення керівників уповноважених підрозділів або уповноважених осіб у визначених законом випадках покликане запобігати неправомірному адміністративному тиску на таких суб'єктів; 4) НАЗК реалізує інформаційно-аналітичну функцію, оскільки через реєстри, портали, перевірки та узагальнення практики формує інформаційну базу для оцінювання реального стану публічної доброчесності.

Значення НАЗК у контексті адміністративно-правового статусу уповноважених підрозділів полягає в тому, що саме воно забезпечує їхню інституційну однорідність. Без такого центрального суб'єкта уповноважені підрозділи могли б перетворитися на фрагментарні внутрішні служби з різним рівнем компетентності, різним обсягом гарантій і різними підходами до оцінювання корупційних ризиків. Наявність НАЗК як спеціального органу дозволяє сформувати єдині стандарти, забезпечити вертикаль методичного супроводу, уніфікувати практику запобігання конфлікту інтересів, декларування, захисту викривачів, візування проєктів актів та підготовки антикорупційних програм.

При цьому, адміністративно-правова роль НАЗК не повинна тлумачитися як підпорядкування всіх уповноважених підрозділів цьому органу в організаційно-службовому сенсі. Уповноважені підрозділи залишаються структурними елементами відповідних органів чи організацій, підконтрольними їх керівникам. НАЗК здійснює щодо них нормативно-методичний, координаційний, аналітичний і гарантійний вплив. Наведена модель дозволяє поєднати внутрішню інтегрованість комплаєнс-функції у діяльності конкретного органу з єдиними загальнодержавними стандартами антикорупційної політики.

Базовим суб'єктом комплаєнсу в органах виконавчої влади є уповноважений підрозділ з питань запобігання та виявлення корупції. Відповідно до статті 13-1 Закону України «Про запобігання корупції» такі підрозділи утворюються або визначаються в Апараті Верховної Ради України, Офісі Президента України, Секретаріаті Кабінету Міністрів України, секретаріатах визначених законом омбудсманських інституцій, державних органах, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, їх апаратах, територіальних та міжрегіональних органах, місцевих державних адміністраціях, а також в інших визначених законом суб'єктах [1].

Типове положення, затверджене наказом НАЗК № 277/21, визначає уповноважений підрозділ як самостійний і функціонально незалежний структурний підрозділ відповідного органу або організації [2]. Самостійність означає організаційну відокремленість від інших структурних одиниць, а функціональна незалежність – заборону неправомірного втручання у здійснення покладених на підрозділ завдань, недопустимість покладення на нього невластивих функцій і необхідність забезпечення належних організаційних, матеріальних та інформаційних умов діяльності.

Цільове призначення уповноваженого підрозділу полягає в організації та здійсненні заходів із запобігання і виявлення корупції. Проте в адміністративно-правовому аспекті це формулювання слід тлумачити системно. Воно охоплює реагування на окремі порушення антикорупційного законодавства, а також участь у побудові внутрішньої системи доброчесності відповідного органу. Уповноважений підрозділ бере участь у розробленні внутрішніх актів, проведенні оцінювання корупційних ризиків, підготовці та моніторингу виконання антикорупційної програми, наданні методичної та консультаційної допомоги, здійсненні заходів щодо запобігання конфлікту інтересів, контролі за поданням декларацій, організації роботи з викривачами, перевірці контрагентів, візуванні проєктів актів, інформуваних керівника органу, НАЗК та інших спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції [2].

Зміст компетенцій уповноваженого підрозділу має комплексний характер, що проявляється у наступних елементах: 1) нормотворчо-організаційний – включає участь у підготовці внутрішніх актів, антикорупційної програми, планів заходів, процедур повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, правил етичної поведінки та механізмів запобігання конфлікту інтересів; 2) ризик-орієнтований – охоплює організацію роботи з оцінювання корупційних ризиків, підготовку пропозицій щодо їх усунення, моніторинг виконання заходів впливу на ризики; 3) консультативний – надання працівникам органу роз'яснень щодо застосування антикорупційного законодавства, правил декларування, сумісництва, суміщення, подарунків, конфлікту інтересів, обмежень після припинення діяльності тощо; 4) моніторингово-контрольний – включає перевірку дотримання вимог законодавства, контроль за своєчасністю подання декларацій, участь у службових розслідуваннях, перевірку інформації про можливі правопорушення; 5) комунікаційно-захисний, що охоплює організацію каналів повідомлень, взаємодію з викривачами та забезпечення гарантій їх захисту.

Значення уповноваженого підрозділу в діяльності органів виконавчої влади полягає в тому, що він виконує роль внутрішнього інституційного запобіжника від неправомірного управління. Якщо юридична служба переважно оцінює правову відповідність актів і договорів, кадрова служба забезпечує проходження служби, внутрішній аудит перевіряє ефективність системи внутрішнього контролю, то уповноважений підрозділ концентрується саме на доброчесності, конфлікті інтересів, корупційних ризиках, етичній поведінці, викриванні та превенції порушень. Його роль саме в інтеграції антикорупційних стандартів у всі ключові управлінські процеси.

Окремої уваги потребує адміністративно-правовий статус керівника уповноваженого підрозділу, через якого персоналізується функціональна незалежність, професійна відповідальність і зовнішня комунікація уповноваженого підрозділу. Закон України «Про запобігання корупції» передбачає, що керівник уповноваженого підрозділу є підзвітним і підконтрольним керівникові відповідного органу або організації, однак одночасно законодавство встановлює гарантії його незалежності. Зокрема, звільнення керівника уповноваженого підрозділу органу, юрисдикція якого поширюється на всю територію України, не може здійснюватися без надання згоди НАЗК [1].

Ця конструкція є важливою гарантією, оскільки запобігає ситуації, коли керівник органу, незадоволений принциповою позицією комплаєнс-підрозділу, може усунути його керівника в адміністративному порядку. Керівник уповноваженого підрозділу організовує роботу підрозділу, визначає внутрішній розподіл завдань, забезпечує підготовку антикорупційних заходів, координує оцінювання корупційних ризиків, контролює виконання антикорупційної програми, забезпечує підготовку повідомлень керівникові органу, НАЗК або іншим компетентним суб'єктам, а також організовує роботу щодо захисту викривачів [1]. Типове положення також передбачає, що керівник уповноваженого підрозділу або уповноважена особа можуть визначати окремого працівника, відповідального за реалізацію повноважень із захисту викривачів [2].

Адміністративно-правовий статус керівника уповноваженого підрозділу поєднує такі складові: 1) управлінська – забезпечує організацію діяльності підрозділу; 2) експертно-правова – його рішення, висновки, пропозиції й повідомлення мають базуватися на професійному тлумаченні антикорупційного, службового, адміністративного, трудового, бюджетного, закупівельного та іншого законодавства; 3) гарантійна – саме від професійної незалежності керівника значною мірою залежить здатність підрозділу виявляти ризики, які можуть бути небажаними для політичного або адміністративного керівництва органу.

Значення керівника уповноваженого підрозділу полягає в тому, що він забезпечує документообіг у сфері запобігання корупції і є інституційним носієм функції внутрішньої доброчесності. Його професійність, незалежність і належний доступ до інформації визначають реальну ефективність комплаєнс-системи органу виконавчої влади.

У випадках, коли утворення окремого уповноваженого підрозділу є недоцільним або не передбачене організаційною структурою, відповідні функції можуть покладатися на уповноважену особу. Типове положення НАЗК визначає, що уповноважена особа може бути окремою штатною одиницею або особою, на яку покладено виконання відповідних обов'язків, за умови недопущення реального чи потенційного конфлікту інтересів [2].

Адміністративно-правовий статус уповноваженої особи відрізняється від статусу уповноваженого підрозділу насамперед організаційним масштабом. Якщо підрозділ є структурною одиницею з певним штатом, внутрішнім розподілом функцій і ширшими можливостями для спеціалізації, то уповноважена особа персонально виконує комплекс завдань, які за змістом є аналогічними завданням підрозділу.

До компетенції уповноваженої особи належать участь у розробленні та реалізації антикорупційних заходів, надання консультацій працівникам, організація роботи з оцінювання корупційних ризиків, контроль за поданням декларацій, моніторинг дотримання антикорупційних обмежень, участь у перевірках і службових розслідуваннях, взаємодія з викривачами, інформування керівника відповідного органу та НАЗК про факти можливих порушень [1; 2].

Суттєвим проблемним аспектом статусу уповноваженої особи є ризик формального покладення на неї комплаєнс-функцій без належного звільнення від несумісних або надмірних службових обов'язків. Якщо одна й та сама особа одночасно здійснює кадрову роботу, готує управлінські рішення, бере участь у закупівлях, погоджує договори та водночас має оцінювати корупційні ризики цих процесів, виникає загроза конфлікту інтересів. Тому вимога Типового положення щодо недопущення конфлікту інтересів має сутнісне значення, оскільки вона покликана гарантувати, що уповноважена особа не буде оцінювати власні рішення або рішення підрозділу, до якого вона організаційно прив'язана.

Роль уповноваженої особи особливо важлива у невеликих органах, установах, територіальних структурах та організаціях, де створення повноцінного підрозділу може бути об'єктивно складним. У таких умовах саме персональна доброчесність і професійна спроможність уповноваженої особи забезпечують мінімально необхідний рівень комплаєнс-контролю.

Уповноважена (посадова) особа у сфері публічних закупівель, якою є не є уповноваженою особою з питань запобігання та виявлення корупції у вузькому значенні. Її статус регулюється насамперед Законом України «Про публічні закупівлі» [3]. Однак у системі публічного комплаєнсу вона має важливе суміжне значення, оскільки закупівлі є однією з найбільш ризикованих сфер діяльності органів виконавчої влади. Адміністративно-правовий статус закупівельної уповноваженої особи полягає в організації та проведенні процедур закупівель, забезпеченні дотримання вимог закупівельного законодавства, плануванні закупівель, оприлюдненні інформації, підготовці тендерної документації, розгляді пропозицій та забезпеченні належної закупівельної процедури. Вона відповідає за процедурну законність закупівель, але не підміняє антикорупційний підрозділ. Також доцільно зауважити, що між закупівельною уповноваженою особою

і антикорупційним уповноваженим підрозділом має існувати постійна взаємодія. Антикорупційний підрозділ не повинен втручатися у дискрецію закупівельної особи щодо процедурних рішень, однак має оцінювати корупційні ризики закупівель, аналізувати потенційні конфлікти інтересів, перевіряти дотримання обмежень щодо пов'язаних осіб, брати участь у формуванні внутрішніх процедур доброчесності закупівель, здійснювати аналітику ризикових контрагентів і реагувати на повідомлення про можливі порушення. Роль закупівельної уповноваженої особи в комплаєнс-системі полягає в тому, що вона забезпечує процедурну доброчесність одного з найбільш фінансово значущих управлінських процесів. Таким чином, закупівельна особа відповідає за правомірність закупівельної процедури, а антикорупційний підрозділ – за оцінювання доброчесності, конфліктів інтересів і корупційних ризиків цієї процедури.

Окремого значення набуває галузевий, а саме податковий комплаєнс. Постановою Кабінету Міністрів України «Про реалізацію експериментального проекту щодо функціонування системи управління податковими ризиками (комплаєнс-ризики) в Державній податковій службі» від 25 липня 2024 року № 854 було запроваджено експериментальний проект щодо функціонування системи управління податковими ризиками, тобто комплаєнс-ризики, у Державній податковій службі [4]. Предметом податкового комплаєнсу є не тільки внутрішня доброчесність органу, скільки управління ризиками недотримання податкових обов'язків платниками податків, підвищення добровільного виконання податкового законодавства, уніфікація підходів до ризиків і запровадження ризик-орієнтованої моделі адміністрування. У контексті адміністративно-правового статусу уповноважених підрозділів з питань комплаєнсу податковий комплаєнс має допоміжне методологічне значення. Він свідчить, що комплаєнс у публічному управлінні поступово виходить за межі суто антикорупційної проблематики й перетворюється на ширшу модель адміністративного управління ризиками. Податковий комплаєнс при цьому спрямований переважно на управління поведінкою платників податків і ефективність податкового адміністрування.

Висновки. Отже, можемо резюмувати, що адміністративно-правовий статус уповноважених підрозділів (посадових осіб) з питань комплаєнсу є складною юридичною конструкцією, яка поєднує організаційний, компетенційний, гарантійний, превентивний, контрольний та координаційний елементи. Його не можна зводити до формального виконання антикорупційних доручень або технічного супроводу деклараційних процедур. За своєю сутністю такий статус відображає інституціоналізацію в публічному управлінні спеціальної функції забезпечення доброчесності, правомірності й управління корупційними ризиками.

Ключовим суб'єктом методологічного й координаційного забезпечення цієї системи є НАЗК, яке формує стандарти, затверджує типові положення, координує діяльність уповноважених підрозділів, аналізує їхню ефективність, забезпечує функціонування окремих антикорупційних інструментів і виступає зовнішньою гарантією незалежності таких суб'єктів. Безпосередньо через НАЗК забезпечується єдність антикорупційної політики та уніфікація комплаєнс-практик у публічному секторі.

Уповноважений підрозділ з питань запобігання та виявлення корупції є базовим внутрішнім суб'єктом публічного комплаєнсу в органах виконавчої влади, правова природа якого полягає у здійсненні превентивної, аналітичної, консультативної, контрольної та координаційної функцій, спрямованих на запобігання корупційним і пов'язаним з корупцією правопорушенням, управління ризиками, захист викривачів, врегулювання конфлікту інтересів та формування культури доброчесності. Керівник уповноваженого підрозділу є персоніфікованим носієм комплаєнс-функції, від професійної незалежності та компетентності якого залежить реальна ефективність підрозділу. Особливий порядок погодження його звільнення з НАЗК у визначених законодавством випадках є важливою адміністративно-правовою гарантією, що запобігає неправомірному впливу на антикорупційну діяльність. Уповноважена особа є функціонально аналогічним, але організаційно компактнішим суб'єктом комплаєнсу. Її статус особливо важливий у великих органах, установах та організаціях, оскільки саме щодо уповноважених осіб найбільш гостро постає проблема суміщення функцій, ризику конфлікту інтересів, недостатньої ресурсної спроможності та формального ставлення до комплаєнс-обов'язків. Уповноважені підрозділи та особи в територіальних органах і місцевих державних адміністраціях забезпечують реалізацію антикорупційних стандартів на місцевому рівні публічного управління. Їхнє значення полягає в адаптації загальнодержавних правил до конкретних адміністративних процедур, де найчастіше виникають практичні корупційні ризики. Уповноважені суб'єкти в підприємствах, установах та організаціях, що належать до сфери управління органів виконавчої влади, виконують функцію поширення публічних стандартів доброчесності на підпорядкований інституційний сектор. Вони

запобігають утворенню прогалин антикорупційної політики поза межами центрального апарату органу. Уповноважений з реалізації антикорупційної програми юридичної особи є окремим, але спорідненим суб'єктом комплаєнс-інфраструктури. Його статус поєднує трудово-правовий, корпоративний і публічно-правовий компоненти, оскільки він діє всередині юридичної особи, але реалізує вимоги державної антикорупційної політики. Суміжні суб'єкти – закупівельні уповноважені особи, підрозділи внутрішнього аудиту, внутрішнього контролю та галузеві комплаєнс-ризик-структури – не підмінюють антикорупційні уповноважені підрозділи, однак формують разом із ними ширшу інфраструктуру правомірності публічного управління. Оптимальна модель полягає в чіткому розмежуванні та постійній координації цих функцій.

Подальша оптимізація адміністративно-правового статусу уповноважених підрозділів (посадових осіб) з питань комплаєнсу повинна передбачати посилення гарантій функціональної незалежності, уточнення мінімальних ресурсних і штатних стандартів, запровадження чітких критеріїв ефективності, розмежування комплаєнс-функції з юридичною службою, внутрішнім аудитом, кадровою службою та закупівельними підрозділами, удосконалення процедур управління корупційними ризиками, посилення захисту викривачів, формування єдиної цифрової інфраструктури внутрішнього комплаєнсу, підвищення професійної підготовки відповідних посадових осіб.

Список використаних джерел:

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст.2056.
2. Про затвердження Типового положення про уповноважений підрозділ (уповноважену особу) з питань запобігання та виявлення корупції: наказ Національного агентства з питань запобігання корупції від 27.05.2021 № 277/21. Офіційний вісник України. 2021 р. № 57. стор. 387. стаття 3550. код акта 106023/2021.
3. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 9. ст.89.
4. Про реалізацію експериментального проекту щодо функціонування системи управління податковими ризиками (комплаєнс-ризиками) в Державній податковій службі: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 липня 2024 р. № 854. Офіційний вісник України. 2024 р. № 71. стаття 4252. код акта 126198/2024.

Дата першого надходження статті до видання: 07.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.01.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 27.05.2026